

TALOUSARVIOALOITE 281/2006 vp

Määrärahan osoittaminen opintotuen opintorahan korottamiseen

Eduskunnalle

Opintotuen tarkoituksena on mahdollistaa opiskelu sosioekonomisesta taustasta ja taloudellisesta asemasta riippumatta. Opintotuki koostuu opintorahasta, asumislisästä ja opintolainasta. Opintotuki on vastikkeellinen sosiaaliturvan muoto, joka korvaa päätoimisesta opiskelusta koituvia kuluja. Tuen saamisen edellytyksenä on riittävä eteneminen opinnoissa: opiskelijan on saatava riittävästi opintoviikkoja. Opintotuki on myös tarveharkintainen ja veronalainen etuus, eli opiskelijan tuloja seurataan vuositulotarkastelun kautta. Opintotuen saajia on yhteensä noin 290 000.

Opintorahan suuruus riippuu opiskelijan iästä, siitä, opiskeleeko opiskelija korkeakoulussa vai muussa oppilaitoksessa sekä siitä, asuuko hän vanhempiensa luona. Korkeakouluopiskelijan kuukausittainen opintoraha on 259,01 euroa, ja muissa oppilaitoksissa opiskelevien opintoraha on 21,86—213,60 euroa.

Opintorahaa, kuten muitakaan opintotuen elementtejä ei ole sidottu elinkustannusten tai ansiotason kehitykseen. Korkeakouluopiskelijoiden opintorahaa ei ole korotettu vuoden 1992 jälkeen, mutta vuonna 1995 sitä leikattiin noin 5 eurolla. Muiden oppilaitosten opiskelijoiden opintoraha on pysynyt samalla tasolla vuodesta 1994. Siten opintorahan ostovoima on jäänyt jälkeen sekä palkkakehityksestä että yleisestä kustannuskehityksestä. Korkeakouluopiskelijan opintorahan ostovoima on laskenut 20 %, ja muiden opiskelijoiden opintorahan ostovoima on laskenut 16 %.

Lähtökohtana tulee olla, että perustoimeentuloa turvaavien etuuskien määrät seuraavat elinkustannusten kehitystä. Opetusministeriön opintotuen vaihtoehtoja vuonna 2001 selvittänyt Kannustava opintotuki -työryhmä (OPM työryhmämuistiot 18:2002) totesi, että pitkällä tähtäimellä riittävä opintoraha tukee päätoimista opiskelua ja edistää tehokasta opiskelua ja tutkinnon suorittamista kohtuullisessa ajassa. Jotta opintotuki mahdollistaisi päätoimisen opintoihin keskittymisen ja tehokkaan opiskelun, tulisi työryhmän mukaan sekä opintorahan että lainatakauksen määrä tarkistaa kustannuskehityksen mukaan. Ensisijaista työryhmän mukaan olisi kuroa umpeen vuoden 1995 jälkeen toteutunut tason jälkeenyjääneisyys. Työryhmän mukaan jatkossa opintorahan määrä tulee säännöllisesti tarkistaa kustannuskehityksen perusteella. Työryhmä esitti, että opintorahan perusmääriä korotetaan vaiheittain kolmena lukuvuonna lukuvuodesta 2005—2006 lähtien. Tätä ei ole kuitenkaan toteutettu. Lainatakauksen määrää korotettiin vuonna 2005.

Opintorahan korottaminen kohdentuu kaikille opintotuen saajille niin toisella- kuin korkeakouluasteellakin asuinpaikasta riippumatta. Tuki myös kohdentuu varsinaisille opiskelukuukausille. Opintorahan korottaminen 15 %:lla toisi opintotukea nostavalle korkea-asteen opiskelijalle lisää tukea noin 40 euroa ja toisella asteella enimmillään noin 32 euroa. Uudistus tulisi voimaan 1.11.2007.

TAA 281/2006 vp — Antti Kaikkonen /kesk ym.

Mikäli opintoraha saatetaan vastaamaan paremmin opiskelijoiden todellisia elinkustannuksia, opiskelijoiden on mahdollista keskittyä päätoimisemmin opiskeluun, ja pelkästään toimeentulon vuoksi tehty työ vähenee. Muutos kohentaa opiskelijoiden opintojen aikaista toimeentuloa ja siten myös lyhentää valmistumisaikoja.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta ottaa valtion vuoden 2007 talousarvioon momentille 29.70.55 lisäyksenä 14 230 000 euroa opintotuen opintorahan budjettiperusteiseen korottamiseen.

Helsingissä 22 päivänä syyskuuta 2006

Antti Kaikkonen /kesk
Säde Tahvanainen /sd
Satu Taiveaho /sd
Mikaela Nylander /r

Pertti Salovaara /kesk
Miapetra Kumpula-Natri /sd
Susanna Rahkonen /sd